

**“AGILE–GREEN–DIGITAL” BOSHQARUV MODELİ ASOSIDA
HUDUDİY BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISHNING
INTEGRATSİON MEXANİZMLARI**

Qarshi davlat texnika universiteti

Neft-gaz va geologiya fakulteti dekan o'rinbosari

i.f.f.d.(PhD) Sharipov G'ulomjon Qarshi o'g'li

Gmail: gulom_5333@icloud.com

ORCID: [https:// orcid.org/0009-0032-4559-2014](https://orcid.org/0009-0032-4559-2014)

Annotatsiya. *Mazkur tezisda “Agile–Green–Digital” (AGD) boshqaruv modeli asosida hududiy boshqaruvni takomillashtirishning integratsion mexanizmlari tahlil qilingan. Tadqiqotda moslashuvchan boshqaruv (Agile), yashil iqtisodiyot tamoyillari va raqamli transformatsiyaning o‘zaro uyg‘unligi hududiy rivojlanish samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida baholangan. Xalqaro tajriba va zamonaviy boshqaruv yondashuvlari asosida hududlararo hamkorlikni rivojlantirish, raqamli boshqaruv vositalarini keng joriy etish, yashil investitsiyalarni rag‘batlantirish hamda ekologik barqarorlikni ta‘minlashga qaratilgan amaliy takliflar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari hududiy boshqaruv tizimining samaradorligini oshirish va barqaror hududiy rivojlanishni ta‘minlashga xizmat qiladi.*

Kalit so‘zlar: *Agile–Green–Digital modeli, hududiy boshqaruv, integratsion mexanizmlar, yashil iqtisodiyot, raqamli transformatsiya, moslashuvchan boshqaruv, yashil investitsiyalar, hududiy integratsiya, barqaror rivojlanish, innovatsion boshqaruv.*

Abstract. *This paper examines the integration mechanisms for improving regional governance based on the Agile–Green–Digital (AGD) management model. The study evaluates the interaction between agile governance, green economy principles, and digital transformation as a key driver of sustainable regional*

development. Drawing upon international experience and contemporary governance approaches, practical recommendations are proposed to strengthen interregional cooperation, expand digital governance, promote green investments, and improve environmental sustainability. The findings demonstrate that the AGD model enhances governance efficiency, institutional adaptability, and regional competitiveness while supporting long-term sustainable development.

Keywords: Agile–Green–Digital model, regional governance, integration mechanisms, green economy, digital transformation, agile governance, green investment, regional integration, sustainable development, innovative management.

Аннотация. В тезисе рассмотрены интеграционные механизмы совершенствования регионального управления на основе модели Agile–Green–Digital (AGD). Исследование раскрывает взаимосвязь гибкого управления, принципов зелёной экономики и цифровой трансформации как ключевого фактора повышения эффективности регионального развития. На основе международного опыта предложены практические рекомендации по развитию межрегионального сотрудничества, внедрению цифрового управления, стимулированию зелёных инвестиций и обеспечению экологической устойчивости. Полученные результаты способствуют повышению эффективности регионального управления и обеспечению устойчивого социально-экономического развития территорий.

Ключевые слова: модель Agile–Green–Digital, региональное управление, интеграционные механизмы, зелёная экономика, цифровая трансформация, гибкое управление, зелёные инвестиции, региональная интеграция, устойчивое развитие, инновационное управление.

Kirish. Bugungi kunda global iqlim o‘zgarishi, raqamli transformatsiya va iqtisodiy integratsiya jarayonlarining jadallashuvi hududiy boshqaruv tizimini takomillashtirishning yangi yondashuvlarini ishlab chiqishni taqozo etmoqda. Ayniqsa, yashil iqtisodiyot tamoyillarini boshqaruv tizimiga integratsiya qilish,

raqamli texnologiyalarni keng joriy etish hamda boshqaruvning moslashuvchan mexanizmlarini qo'llash hududlarning barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, Agile–Green–Digital (AGD) boshqaruv modeli zamonaviy hududiy boshqaruvning samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi innovatsion konsepsiya sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Jahon amaliyoti shuni ko'rsatadiki, hududiy rivojlanishda muvaffaqiyatga erishgan davlatlar boshqaruvning moslashuvchanligi, ekologik barqarorlik va raqamli texnologiyalarni o'zaro uyg'unlashtirish orqali iqtisodiy raqobatbardoshlikni sezilarli darajada oshirishga erishgan. Bunda davlat organlari, xususiy sektor, ilmiy muassasalar va fuqarolik jamiyati institutlari o'rtasidagi samarali hamkorlik hududiy integratsiyaning asosiy omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. O'zbekistonda ham yashil iqtisodiyotga o'tish, raqamli davlat boshqaruvini rivojlantirish va hududlararo iqtisodiy integratsiyani kuchaytirishga qaratilgan izchil islohotlar amalga oshirilmoqda. Biroq hududiy boshqaruv tizimida ushbu uch yo'nalishni yagona boshqaruv modeli asosida uyg'unlashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan yondashuvlar yetarli darajada shakllanmagan. Shu bois Agile–Green–Digital boshqaruv modeli asosida hududiy boshqaruvni takomillashtirishning integratsion mexanizmlarini ishlab chiqish va ularni amaliyotga joriy etish dolzarb ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi. Mazkur tezisning maqsadi Agile–Green–Digital boshqaruv modelining nazariy asoslarini tahlil qilish, uning hududiy boshqaruvdagi afzalliklarini baholash hamda hududiy integratsiya samaradorligini oshirishga qaratilgan amaliy mexanizmlarni taklif etishdan iborat. Tadqiqot natijalari hududiy boshqaruv tizimini modernizatsiya qilish, yashil iqtisodiyot tamoyillarini keng joriy etish va raqamli transformatsiyani jadallashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Asosiy qism. So'nggi yillarda dunyo mamlakatlarida iqtisodiy rivojlanishning yangi bosqichi ekologik barqarorlik, raqamli transformatsiya va boshqaruv tizimining moslashuvchanligini ta'minlash bilan tavsiflanmoqda. Mazkur jarayonlar davlat va hududiy boshqaruv tizimiga yangi yondashuvlarni joriy etishni talab qilmoqda. Ayniqsa, global iqlim o'zgarishi, tabiiy resurslarning

cheklanganligi hamda iqtisodiy raqobatning kuchayishi sharoitida hududiy boshqaruvni takomillashtirishning innovatsion mexanizmlarini ishlab chiqish dolzarb masalaga aylandi. Hududiy boshqaruv tizimining samaradorligi nafaqat iqtisodiy ko'rsatkichlar, balki ekologik barqarorlik, ijtimoiy farovonlik va boshqaruv institutlarining moslashuvchanligi bilan ham belgilanadi. Shu nuqtai nazardan, Agile–Green–Digital (AGD) boshqaruv modeli hududlarni boshqarishda zamonaviy integratsion yondashuv sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Mazkur model uchta strategik yo'nalish – moslashuvchan boshqaruv (Agile), yashil iqtisodiyot (Green) va raqamli transformatsiya (Digital) tamoyillarini yagona boshqaruv tizimiga birlashtiradi. Agile tamoyili hududiy boshqaruv organlarining tashqi muhitdagi o'zgarishlarga tezkor moslashishini, qarorlar qabul qilish jarayonining soddalashtirilishini hamda davlat organlari, biznes subyektlari va fuqarolik jamiyati o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirishni nazarda tutadi. An'anaviy boshqaruv tizimida qarorlar ko'pincha markazlashgan holda qabul qilinsa, Agile yondashuvi vakolatlarni hududiy darajaga yaqinlashtirish, tezkor tahlil va doimiy takomillashtirish tamoyillariga asoslanadi. Natijada boshqaruv jarayonlarining samaradorligi oshadi va hududlarning rivojlanish ehtiyojlariga tezkor javob berish imkoniyati yaratiladi. Green komponenti iqtisodiy rivojlanish bilan ekologik muhofazani uyg'unlashtirishga xizmat qiladi. Mazkur yo'nalish qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish, energiya samaradorligini oshirish, chiqindilarni qayta ishlash, suv va yer resurslaridan oqilona foydalanish hamda karbon chiqindilarini kamaytirishga qaratilgan chora-tadbirlarni o'z ichiga oladi. Yashil iqtisodiyot tamoyillarini hududiy rivojlanish dasturlariga integratsiya qilish ekologik xavfsizlikni ta'minlash bilan birga yangi investitsiyalarni jalb etish, yashil ish o'rinlarini yaratish va hududlarning iqtisodiy jozibadorligini oshirishga xizmat qiladi. Digital komponenti esa hududiy boshqaruv tizimini zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida modernizatsiya qilishni nazarda tutadi. Sun'iy intellekt, Big Data, geografik axborot tizimlari (GIS), IoT texnologiyalari va elektron hukumat platformalaridan foydalanish boshqaruv qarorlarini ilmiy asoslash, real vaqt rejimida monitoring olib borish va resurslardan samarali

foydalanish imkonini beradi. Raqamli boshqaruv nafaqat davlat xizmatlari sifatini oshiradi, balki hududiy rivojlanish ko'rsatkichlarini baholash va prognozlashning aniqligini ham sezilarli darajada yaxshilaydi. Mazkur uch komponentning o'zaro integratsiyasi Agile–Green–Digital modelining asosiy ustunligini tashkil etadi. Bunda boshqaruvning moslashuvchanligi ekologik siyosatni samarali amalga oshirishga xizmat qilsa, raqamli texnologiyalar yashil iqtisodiyot ko'rsatkichlarini monitoring qilish va baholashning muhim vositasiga aylanadi. Natijada iqtisodiy, ekologik va institutsional rivojlanish o'rtasida barqaror muvozanat shakllanadi. Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida European Green Deal, Janubiy Koreyada Digital New Deal, Singapurda Smart Nation, Xitoyda esa Smart City va Ecological Civilization dasturlari hududiy boshqaruv samaradorligini sezilarli darajada oshirishga xizmat qilgan. Ushbu davlatlarda yashil investitsiyalar, raqamli infratuzilma va innovatsion boshqaruv mexanizmlarining uyg'unlashuvi hududlarning investitsion jozibadorligini oshirish, ekologik xavflarni kamaytirish va aholining turmush sifatini yaxshilash imkonini bergan. O'zbekistonda ham "Yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi", "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi hamda hududlarni kompleks rivojlantirish dasturlari amalga oshirilmoqda. Biroq ushbu islohotlar o'rtasidagi institutsional bog'liqlikni kuchaytirish, ma'lumotlar almashinuvi tizimini takomillashtirish va hududiy boshqaruvda yagona integratsiyalashgan platformani yaratish zarurati saqlanib qolmoqda. Shu sababli Agile–Green–Digital modeli hududiy boshqaruvning yangi konseptual modeli sifatida amaliy ahamiyat kasb etadi.

Mazkur modelni joriy etish quyidagi ustuvor natijalarga erishish imkonini beradi:

- hududiy boshqaruvning moslashuvchanligi va tezkorligini oshirish;
- yashil investitsiyalarni jalb qilish va ekologik loyihalarni kengaytirish;
- raqamli boshqaruv platformalari orqali qaror qabul qilish sifatini yaxshilash;
- hududiy resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish;
- ekologik monitoring va nazorat tizimini real vaqt rejimida tashkil etish;

- hududlarning investitsion jozibadorligi va raqobatbardoshligini kuchaytirish;

- barqaror iqtisodiy o'sish va aholi farovonligini ta'minlash.

Shunday qilib, Agile–Green–Digital boshqaruv modeli hududiy boshqaruvni modernizatsiya qilishning innovatsion konsepsiyasi bo'lib, u iqtisodiy samaradorlik, ekologik barqarorlik va raqamli transformatsiyani yagona tizimda uyg'unlashtiradi. Mazkur modelning amaliyotga joriy etilishi hududlararo integratsiyani mustahkamlash, davlat boshqaruvi samaradorligini oshirish hamda mamlakatning barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa. Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, Agile–Green–Digital (AGD) boshqaruv modeli hududiy boshqaruv samaradorligini oshirishning zamonaviy va kompleks yondashuvi hisoblanadi. Mazkur model moslashuvchan boshqaruv tamoyillari, yashil iqtisodiyot konsepsiyasi va raqamli texnologiyalarni yagona tizimga integratsiyalash orqali hududlarning iqtisodiy, ekologik va institutsional rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi. Tahlillar asosida hududiy boshqaruv tizimida raqamli boshqaruv platformalarini keng joriy etish, yashil investitsiyalarni rag'batlantirish, ekologik monitoringni takomillashtirish hamda davlat organlari, biznes va fuqarolik jamiyati o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish zarurligi aniqlandi. Shuningdek, hududiy rivojlanish dasturlarini Agile–Green–Digital modeli asosida shakllantirish boshqaruvning tezkorligi, shaffofligi va natijadorligini oshirish bilan birga, hududlarning raqobatbardoshligi hamda barqaror rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari hududiy boshqaruvni modernizatsiya qilish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishda hamda yashil va raqamli transformatsiya sharoitida samarali integratsion mexanizmlarni joriy etishda metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risidagi PF–60-son Farmoni. – Toshkent, 2022.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining O‘zbekiston Respublikasida “Yashil iqtisodiyot”ga o‘tishni jadallashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risidagi PQ–436-son qarori. – Toshkent, 2022.
3. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Regions and Cities at a Glance 2024. – Paris: OECD Publishing, 2024.
4. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). The Future of Regional Development and Public Investment. – Paris: OECD Publishing, 2023.
5. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Financing Uzbekistan's Green Transition: Capital Market Development and Opportunities for Green Bond Issuance. – Paris: OECD Publishing, 2023.
6. United Nations Environment Programme (UNEP). Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication. – Nairobi: UNEP, 2011.
7. United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP). Digital and Green Transformation in Asia and the Pacific. – Bangkok: UNESCAP, 2024.
8. World Bank. World Development Report 2021: Data for Better Lives. – Washington, DC: World Bank, 2021.
9. World Bank. Digital Development Overview 2023. – Washington, DC: World Bank, 2023.
10. European Commission. The European Green Deal. – Brussels: European Commission, 2019.